

2. Borysova, ZN., 2004, 'Khrestomatiya z istoriyi doshkil'noyi pedahohiky : navchal'nyy posibnyk (Textbook on the history of preschool pedagogy: a manual)', Kyiv : *Vyshcha shkola*, 511 s.
3. Demoz, L. 2000, 'Psikhoistoriya (Psychohistory)', Rostov n/D : *Feniks*. 509 s.
4. Zaychenko, IV., 2006, 'Pedahohichna kontseptsiya S.F. Rusovoyi : navch. pos. dlya stud. ped. spets. vuziv (Pedagogical concept of SF Rusova: a manual for students of pedagogy. special high schools)', Chernihiv : *RVK «Desnyans'ka pravda»*, 232 s.
5. Matyash, IM., 2015, 'Psykhologo-pedahohichni chynnyky rozvytku chuynosti yak profesiyno znachushchoyi yakosti maybutn'oho vchytelya (Physical and pedagogical factors of development of sensitivity as a professionally significant quality of the future teacher)', dysertatsiya kandydata nauk, *Natsional'nyy pedahohichnyy universytet imeni M. P. Drahomanova*, Kyiv.
6. Perepelyuk, I., 2012, 'Osobystisni ta profesiyni rysy zhinky-vykhovatelya: istoryko-pedahohichnyy aspekt (Personality and professional traits of female educator: historical and pedagogical aspect)', *Visnyk L'vivs'koho universytetu, seriya pedahohika*, Vyp. 28, S. 167–178.
7. Sviders'ka, HM., 2013, 'Psykhohihiya chuynosti : monohrafiya (Psychology of sensitivity: monograph)', Ternopil' : *TNPU*, 305 s.
8. Suhomlinskij, VA., 1971, 'Rozhdenie grazhdanina (The birth of a citizen)', M. : *Molodaya gvardiya*, 336 s.

УДК 373.2.015.31-055.52-021.414

**ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО БАТЬКІВ У ПРОЦЕСІ
СПІВПРАЦІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З
РОДИНАМИ**

*FORMATION OF THE VALUE ATTITUDE TO PARENTS IN THE
PROCESS OF COOPERATION BETWEEN PRESCHOOL
EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND FAMILIES IN CHILDREN OF
THE SENIOR PRESCHOOL AGE*

Н.В. Нападій

**Актуальність
дослідження.**

Стаття присвячується проблемі формування у дітей старшого дошкільного віку ціннісного ставлення до батьків. У наш складний насичений динамічний час батькам усе складніше віднайти вільні хвилини та присвятити їх вихованню власних дітей. У такій ситуації постраждалими є обидві

теми

Стаття

Urgency of the research. The article is devoted to the problem of forming a value attitude to the parents in children of the senior preschool age. In our complex, intense and dynamic time, it is more difficult for parents to find free moments and devote them to the upbringing of their own children. In such a situation, both parties are affected. Lack of communication leads to frequent

сторони: брак спілкування призводить до частих непорозумінь, конфліктів, заперечення авторитетності батьків, небажання користатися їх життєвим досвідом, і як наслідок, виникають байдужість, відчуженість.

Постановка проблеми.

Чому у сучасному світі такою гострою постає проблема ставлення дітей до власних батьків? Чи розуміють нинішні батьки цінність власної дитини: її життя, уявлень, переживань, зацікавлень? Чому цінність спілкування з дитиною відходить на другий план?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування ціннісного ставлення дітей до різних сфер життєдіяльності висвітлена у працях багатьох вчених: Т. Андрущенко, І. Беха, І. Белецької, О. Богініч, Ю. Галущинської, К. Демчик, Н. Дятленко, С. Кулачківської, І. Лапченко, С. Плохій, Т. Поніманської, Ю. Приходько, І. Таран, О. Третяк, С. Тищенко, Л. Філоненко, Н. Шуляк.

Постановка завдання. У межах завдань даної статті ми намагатимемося виявити ті особливості, що впливають на формування у дітей старшого дошкільного віку ціннісного ставлення до батьків.

Виклад основного матеріалу. Особливу увагу ми приділяємо важливості виховного впливу родини на дитину, рівня педагогічної культури батьків та принципам цікавого та змістовного сімейного співіснування.

Висновки. Головне завдання батьків – підготувати свою дитину до майбутнього життя, передати надбання попередніх поколінь, навчити вмінню здобувати власний досвід. Саме від ціннісного ставлення членів родини одне до одного залежить прагнення до спілкування,

misunderstandings, conflicts, denial of parents authority, unwillingness to use their life experience, and as a result, indifference, alienation arise.

Target setting. *Why is the problem of children's attitude to their parents so acute in the modern world? Do current parents understand the value of their own child: his life, his ideas, his experiences, his interests? Why does the value of communicating with the child take a back seat?*

Actual scientific researches and issues analysis. *The problem of the formation of the value relationship of children to various spheres of life is covered in the writings of many scientists: T. Andrushchenko, I. Bekh, I. Beletska, O. Bohinich, Yu. Halushchynska, K. Demchyk, N. Diatlenko, S. Kulachkivska, I. Lapchenko, S. Plokhii, T. Ponimanska, Yu. Prykhodko, I. Taran, O. Tretiak, S. Tyshchenko, L. Filonenko, N. Shuliak.*

The research objective. *Within the framework of the tasks of this article, we will try to identify the features that affect the formation of a value attitude to the parents in children of the senior preschool age.*

The statement of basic materials. *We pay special attention to the importance of the educational influence of the family on the child, the level of the pedagogical culture of parents and the principles of interesting and meaningful family coexistence.*

Conclusions. *The main tasks of parents - to prepare your child for the future life, convey the achievements of previous generations, to teach the ability to purchase their own experience. The aspiration to communicate, to spiritual mutual enrichment, to the desire to live in a strong and happy family depends*

до духовного взаємозбагачення, до бажання жити у міцній та щасливій родині.

Ключові слова: цінності, ціннісне ставлення, діти старшого дошкільного віку, родина, співпраця з родинами.

precisely on the value attitude of family members to each other.

Keywords: *values, value attitude, children of the senior preschool age, family, cooperation with families.*

На щастя, у далекому минулому залишилися часи радянського тоталітаризму, коли було дуже специфічним ставлення до родини, до виховання дітей. Тоді частіше вживався термін «підростаюче покоління», тобто майбутня робоча сила для побудови держави. У той період були надзвичайно поширені дитячі садки тривалого перебування, так звана п'яти-шестиденка. Мотивувалося це зручністю для батьків, які працювали багато і важко, часто позмінно. І батьки були раді залишати своїх діточок під наглядом педагогів та медпрацівників, довіряючи їм. Насправді відбувалося наступне. Тогочасна державна політика у галузі освіти вимагала під педагогів виховувати свідомих громадян, майбутніх будівничих комунізму. А для цього потрібно було мінімалізувати вплив сім'ї на дитину, послабити, а то й розірвати ниточки, які пов'язували батьків та дітей, вони ставали чужими людьми, про жодне ціннісне ставлення між членами родини вже не йшлося. Досить часто дітей-напівсиріт як у довоєнний, так, особливо, у післявоєнний період, віддавали у інтернати нарівні з повними сиротами, і суспільство жодною мірою не критикувало подібних вчинків, а навпаки, ставилися схвально: вона і працює, і сина «піднімає». Тим часом радянська пропагандистська машина ретельно і якісно промивала мізки «підростаючому поколінню» починаючи з дошкільного віку. На цьому ґрунті виникали «Павлики Морозови», які без жодних докорів сумління писали доноси, на своїх рідних, вважаючи їх «ворогами народу».

Відголоски тієї послідовної жорстокої політики ми відчуваємо до сьогодні. Споконвічне твердження, що щаслива сім'я – це щоденна відповідальна праця, для переважної більшості людей – порожній звук. Люди існують поряд і не бажають вчитися існувати разом. У багатьох родинах цінність внутрішньосімейних стосунків відходить на третій план, а чільні місця посідають побудова кар'єри та найрізноманітніші розваги, а страждають від цього у першу чергу діти. Ще не сформована особистість дитини потребує міцної дружної

родини як опори, як авторитету, тому що усі головні життєві орієнтири дитина у першу чергу шукає в сім'ї, і коли не знаходить, починає шукати серед близького та далекого оточення: педагоги, друзі, інші дорослі.

Коли мова йде про дітей дошкільного віку, усе вищесказане видається таким далеким, але ціннісне ставлення до батьків, до родини закладається саме у дошкільнят. Малюки беззастережно вірять, що їх мама і татко найкращі. Тому на батьків покладається величезна відповідальність – були взірцем у всьому.

Звернемося до Закону України «Про дошкільну освіту», де у статті 8 наголошується: «Батьки або особи, що їх замінюють, несуть відповідальність перед суспільством і державою за розвиток, виховання і навчання дітей а також збереження їх життя, здоров'я, людської гідності» [3].

Принципи сімейного співіснування є тією основою ціннісного ставлення між батьками та дітьми: батьківська любов, увага і гуманність у ставленні одне до одного, повага до особистості й гідності дитини, висування реальних вимог, послідовність, розумна міра відповідальності й самоконтролю дитини відповідно до її віку, коректне батьківське керування, справедливе використання стримувань і покарань (виключаючи фізичні, що принижують гідність дитини); урахування індивідуальних особливостей кожного члена сім'ї; рівність та взаємоповага; відкритість і довіра у стосунках; життєрадісність, оптимістичність; вимогливість, послідовність і справедливість; своєчасне надання дитині необхідної допомоги; чуйність, дотримання культури спілкування, моральних норм поведінки тощо.

Спілкування в сім'ї є для дитини першими кроками соціалізації, яка формує її особистість, розвиває в неї почуття власної гідності та виховує ціннісне ставлення до всіх членів родини. Батьки повинні пам'ятати, що найкращі вихователі не зможуть замінити дитині рідних батьків. Щоб виховувати дитину, треба віддавати їй своє серце, любити її, але й цього недостатньо: потрібні почуття відповідальності, терпіння, знання особливостей дитини та вміння виховувати.

Ціннісне ставлення до батьків у дошкільників можна сформулювати за умов, коли немає дефіциту спілкування: діти не втрачають своєї щирості, турбуються про близьких, поділяють разом з ними прикрощі та радощі.

Проблема формування ціннісного ставлення дошкільників ґрунтовно розглянута у працях психологів: ставлення у контексті розвитку образу «Я» особистості (І. Бех), виховання цінності іншої людини (І. Белецька), ціннісне ставлення до себе і ровесників (Н. Дятленко, І. Лапченко, С. Тищенко, Ю. Приходько), ціннісне ставлення до природи (О. Колонькова), емоційно-ціннісне ставлення до природи (О. Колонькова), емоційне ставлення дитини до дорослого (С. Кулачківська), емоційно-ціннісне ставлення до навчальної діяльності (В. Кутишенко, С. Лупинович), ціннісне ставлення до рідного краю (В. Лаппо), емоційно-ціннісне ставлення до природи (В. Маршицька) та ін.

Аналізуючи зміст нової редакції Базового компонента дошкільної освіти академік А. Богущ чітко вказує, що увага педагога має спрямовуватись, зокрема, на формування особистісних цінностей дитини як своєрідного внутрішнього стрижня, ціннісної етичної орієнтації та емоційної сприйнятливості.

Дитина, дотримуючись моральних норм у обставинах, що постійно змінюються, повинна мати певні орієнтири щодо визначення лінії своєї поведінки. Т. Поніманська підкреслює, що ставлення до інших людей, їх діяльності регулюється початковими уявленнями про норми моралі у дітей старшого дошкільного віку. Тому у Коментарі до Базового компонента дошкільної освіти в Україні відзначено, що провідне місце у сфері «Люди» посідає саме формування ціннісних орієнтацій, що розглядається як прилучення дитини до загальнолюдських цінностей у процесі індивідуального розвитку.

Психологічні особливості ціннісного ставлення дітей дошкільного віку до іншої людини досліджувались В. Ситніковим. Він стверджує, що ставлення дитини до інших людей, а як результат і узагальнений образ людини, що формується під впливом цього ставлення, містить два види уявлень: чітко усвідомлені уявлення, які мають певну структуру і достатньо легко вербалізуються, та невизначено-інтуїтивні уявлення, котрі майже не усвідомлюються, не мають чіткої структури, а тому майже не піддаються вербалізації. Практичне дослідження першого виду виявило, що для більшості дітей у оцінці інших найважливішими є зовнішні характеристики: імідж людини, стиль одягу, фізичні дані. Дехто оцінює людей відповідно до їх соціальних досягнень: посади, рівня заробітної платні, наявності матеріальних благ. Окремі діти оцінюють людину за його особистісними якостями,

серед яких основними вважають доброту, розум, працелюбність, чесність, уміння ділитися. Узагальнення результатів дослідження другого виду уявлень показало, що більшість дітей має нестійке, ситуативне ставлення до інших людей. Це свідчить про необхідність цілеспрямованого впливу зі сторони педагогів та батьків, яке виявляється у систематичному збагаченні знань дітей про позитивні особистісні риси інших людей, формування мотивації та уміння встановлювати і зберігати позитивні взаємини з ними.

Важливість розкриття категорії ціннісного ставлення до людини для педагогічної науки та практики полягає у тому, що воно відображає гуманістичне розуміння людини як абсолютної цінності. Проблема ціннісного ставлення досліджена педагогами у наступних аспектах: ціннісне ставлення до здоров'я (А. Улановський, Д. Щелкунов, Т. Куйдіна, Т. Галенко, А. Ільченко, І. Шаронова), до природи (О. Жебровський, Д. Кузьминська, О. Половіна), до живопису у старших дошкільників (К. Демчик), до праці (С. Коваленко), до майбутньої професійної діяльності (Н. Лебедева), до суспільства і держави (Н. Кубай), до книги (Х. Барна), до батьківства (А. Погорелов), до людини у старшокласників в умовах виховного середовища сільської школи (Н. Шуляк), до іншої людини в учнів шкіл-інтернатів (Л. Філоненко), до дитини-співрозмовника у студентів гуманітарно-педагогічного коледжу (Ю. Романюк), до людини у молодших школярів у навчально-виховному процесі (О. Третяк), до іншої людини та до світу у дітей дошкільного віку (І. Стовбун) [5].

Аналізуючи поняття «ціннісне ставлення до людини», а у даному випадку «до батьків», звертаємо увагу на особливості ставлення до людини інших. Оцінювання однією людиною іншої та оцінювання свого внутрішнього світу є спільним за підходами та завжди супроводжується певними емоціями. Позитивне ціннісне ставлення до іншого завжди повинно супроводжуватися довірою, толерантністю, доброзичливістю та повагою. Особливої уваги емоційний аспект ціннісного ставлення до людини набуває у ситуаціях з емоційно вразливою людиною, що потребує підвищеної емоційності життєвих вражень та виявлення до себе постійного емоційно позитивного ставлення. Таке емоційно ціннісне ставлення є актуальним у вихованні дитини дошкільного віку, у відношенні до неї як до безумовної цінності, що є попередженням проявів негуманного ставлення та являється необхідною передумовою виховання почуття

цінності іншої людини (І.Бех) [1].

Емоційно ціннісну складову стосунків між батьками та дітьми ґрунтовно аналізує американський психолог Р.Кемпбелл[4]. Він стверджує, що переважна більшість батьків люблять своїх дітей і одночасно більшість із них не вміють проявити, показати дітям свою любов. І тому на запитання психолога: «Чи люблять тебе батьки?» дитина відповідає швидко та впевнено: «Ні!» Це відбувається тому, що батьки своїм дітям кожного дня не на словах, а діями повинні доводити свою любов, наповнювати емоційний резервуар дитини. Сучасне життя перенасичене різноманітними стресовими факторами, і тому цей уявний «резервуар» порожніє надто швидко. Обов'язком батьків є турбота про те, щоб він завжди був наповнений. Це і складно і легко водночас. Поведінка дитини є показником його внутрішнього емоційного стану: слухняна чи неслухняна, плаксива чи грайлива, весела, або замкнена. Природньо, чим краще наповнений емоційний резервуар, тим позитивніші емоції дитини і краща його поведінка. У такому разі дитина буде розвиватися найкращим чином і старатися з усіх сил.

Способами вираження батьківських почуттів до дитини є контакт очей, фізичний контакт та прицільна увага. Кожен з цих факторів є надзвичайно важливий і є виявом *безумовної любові*, коли мама і тато цінують дитину у своєму житті просто за те, що вона є: слухняна чи неслухняна, хвора чи здорова, лагідна чи нестерпна, але все одно дорога, рідна.

Дорослі легко виробляють у себе жахливу звичку дивитись на дитину строго, коли потрібно настояти на своєму, особливо якщо це щось є неприємним. Дитина використовує *контакт очей* з мамою і татом, та іншими дорослими для емоційного підживлення. Якщо батьки часто дивляться на дитину, висловлюючи їй свою любов, малюк буде почуватися впевненим захищеним та щасливим. Контакт очей дорослого і дитини повинен відбуватися на одній лінії – у жодному разі не можна нависати над дитиною, краще присісти біля неї, або взяти малюка на коліна. Більшість людей не розуміють, наскільки погляд є вирішальним фактором у спілкуванні. Чи пробували ви говорити з людиною, яка відвертається, не бажаючи дивитися вам в обличчя? Це важко і різко негативно впливає на ваше ставлення до неї. Симпатичними і привітними для нас є люди з відкритим дружнім поглядом та щирою посмішкою.

Фізичний контакт. Здається, надзвичайно просто продемонструвати любов до дитини лагідним доторком. Але дослідження показують, що більшість батьків торкаються до своїх дітей лише за необхідності: допомагаючи одягнутися чи сісти у машину. Не часто можна зустріти батька, який без особливої причини скористається можливістю лагідно доторкнутись до дитини. Ми маємо на увазі будь який фізичний контакт: торкнутись до руки, погладити по голові, розпушити волосся, жартівливо поштовхатися і т.п. На жаль, спостереження показують, що більшість батьків зводять фізичний контакт до мінімуму. У щоденному спілкуванні з дітьми люблячий погляд і ніжні доторкання просто необхідні, головне, щоб це було щиро, не демонстративно і не надмірно. Дитина, якій таким чином батьки показують її цінність, буде почувати себе впевнено і спокійно з самим собою і з іншими людьми, вона буде легко та невимушено спілкуватися у колективі, користуватися загальною симпатією, у неї буде хороша самооцінка. До речі, маленьким хлопчикам потрібно, щоб їх пестили, обіймали, притискали до грудей, цілували і т.п. Це надзвичайно важливо від народження і до 6-7 років. Дослідження показали, що дівчаткам дістається фізичної ласки у 5 разів більше, ніж хлопчикам.

«Я зовсім наодинці з моєю мамою (моїм татком)». «Вона (він) тільки зі мною». Такі прояви позитивного егоїзму дуже цінні у стосунках батьки – діти. Це те, що відчуває дитина, і це є метою *прицільної уваги*. Прицільна увага вимагає сил і часу, її важко застосовувати втомленим і змученим роботою батькам. Ось що розповідала мама, яка виховувала сина одна: «Весь час між дорогою з дитячого садочка і часом, коли мій Назарчик засне, я віддавала лише йому. Ми спілкувалися, читали книжки, сидячи в обнімку, гралися. На себе залишалося півночі. І так завжди. Але я ні про що не шкодую. Зараз мій син виріс, і він – моя опора у житті, ми справжні друзі.» Прицільна увага є найпотужнішим засобом постійного поповнення емоційного резервуару дитини і забезпечення його повноцінного розвитку у майбутньому.

Проблеми виховання дитини в сім'ї у різні часи розглядали Я. Коменський, В. Сухомлинський, Т. Маркова, Ю. Азаров, Т. Алексеєнко, В. Постовий, М. Стельмахович. Усі вони надавали великого значення родині як першому інституту розвитку та виховання особистості дитини. На необхідності співробітництва педагогів та

батьків звертали увагу І. Песталоцці, Ф. Фребель, К. Ушинський, Н. Рижова, Н. Яришева, М. Машовець. Поєднання суспільного та сімейного виховання, єдність виховних впливів на дитину родини та закладу дошкільної освіти (далі ЗДО) є однією з найактуальніших проблем сучасної дошкільної освіти.

Сучасний розвиток дошкільної освіти передбачає створення умов для всебічного розвитку особистості дитини, а особистісно-орієнтований підхід потребує активної взаємодії батьків та вихователів, їх пильної уваги до дитячих схильностей та інтересів. Ключова роль у цьому процесі належить родині, оскільки вони є першими вихователями дитини і несуть повну відповідальність за її виховання, навіть якщо дитина відвідує заклад дошкільної освіти. Державна політика у галузі освіти визначає спільну роботу закладів дошкільної освіти і родини як один із пріоритетних напрямів роботи.

На нашу думку, співпраця педагогів з батьками повинна розпочинатися з їх педагогічно-культурної освіти. На жаль, рівень педагогічної освіченості сучасного суспільства знаходиться переважно на побутовому рівні, тому першочергове завдання педагогів – розповісти, дати прочитати, ознайомити з потрібною інформацією.

Зміст співпраці ЗДО та батьків надзвичайно широкий і багатогранний. Деяким напрямкам приділяється більша увага, деяким менша залежно від уподобань, активності батьків та специфіки діяльності дошкільного навчального закладу.

Нас сьогоднішній день ефективно використовується велика кількість форм педагогічної взаємодії ЗДО та родин, але до кожної з них застосовуються єдині *принципи*: пріоритетність родинного виховання; орієнтація на інтереси, потреби та запити сім'ї; диференційований підхід до роботи з батьками: врахування соціального стану родини, врахування освіченості батьків; залучення батьків до участі у педагогічному процесі. Залежно від призначення, усі форми роботи відносяться до того чи іншого *типу зв'язків*. Метою *координаційного* типу зв'язків є використання специфічних можливостей сім'ї і ЗДО для кращого виховання дітей. До нього відносимо обмін досвідом, творчі зустрічі, спільні суботники, зустріч за «круглим столом», спільні свята, дозвілля, змагання, відпочинок у вихідні дні; консультаційний пункт, обладнання кімнат для батьків, святкування днів іменинників, літературну вітальню. *Компенсаморний* тип зв'язків буває двох видів, залежно від формули

впливу: ЗДО – сім'ї, чи навпаки сім'я – ЗДО. Якщо метою встановлення зв'язків є оптимізація впливу сім'ї на дитину шляхом підвищення педагогічної культури батьків, надання їм допомоги (тип ЗДО – сім'ї), радимо застосовувати батьківські збори, консультації, бесіди, лекторії, школу молодих батьків, конференції, клуби за інтересами, вечори запитань та відповідей, практикуми та тренінги. Нині доволі часто метою встановлення зв'язків постає залучення батьків до навчально-виховного процесу, допомога закладу дошкільної освіти з боку батьків (тип сім'я - ЗДО) – це обладнання куточків, виставка творчості батьків, виготовлення батьками атрибутів до ігор, презентації ідей родинного виховання, вечори сімейного портрета, участь батьків у гуртковій роботі, проведення батьками майстер класів для дітей та педагогів, організація батьками заходів у ЗДО.

Кожна дитина вірить, що його татко і мама найкращі, найцінніші. І щоб не розвіювати цієї віри, а навпаки – закріплювати, батькам необхідно докладати немало зусиль, проявити активність. Зупинимось на тих формах роботи сім'ї та ЗДО, які дають таку можливість. Якщо мама хореограф чи художник – вона може організувати гурток для вихованців групи, яку відвідує її дитина, або окремі майстер класи, усе залежить від трудової завантаженості. Але намагатися виділяти на це час просто необхідно, бо самооцінка дитини цієї мами стрімко зростає і розуміння, що її мама найкраща у світі, стає непохитним. Так само майстерний тато може організувати виготовлення зі старшими дошкільниками справжньої шпаківні чи якісної годівнички, ефект буде приголомшуючий. Не слід приховувати від дітей свої таланти, вподобання, хоббі. Хтось може організувати літературний вечір, почитати власні вірші та погратися у рими з дітьми, хтось – провести майстерку з виготовлення суші або випікання пирогів, хтось може навчити роботи ляльку-мотанку, хтось – малювати аквареллю. Слід сказати, що на наших теренах до подібних акцій ставляться дуже обережно, з острахом, у той час, як в усьому цивілізованому світі такий волонтерський рух залучення батьків до роботи у садочках на добровільній основі є широко розповсюдженим: мами і татусі залучаються до театральних постановок, виготовлення декорацій та костюмів до них, до організації та проведення екскурсій, які вимагають тривалого часу, готують для дітей традиційні святкування у грандіозних масштабах. Кожен з нас також здатний на

подібне, потрібно лише відірвати себе від планшета, телефона, телевізора і показати власній дитині приклад корисного цікавого змістовного проведення часу. І коли пройде багато-багато років, діти з глибокою вдячністю будуть згадувати навіть не свято, а те, як готувалися до нього, як все придумували. Традиції українського народу є у цьому плані багатими і змістовними: існують споконвічні традиції підготовки до святкування Дня Святого Миколая, Різдва, Нового року, Великодня, Трійці, Спаса і т.п., вивчаючи їх можна організовувати грандіозні свята для дітей і разом з дітьми: цікаві розваги, ігри, оригінальні прийоми, особливі традиції. Це дуже зміцнює та збагачує стосунки між членами родини і формує у дітей глибоке переконання у особливій цінності їх тата і мами. Якщо ж такі дії з боку батьків будуть більш-менш регулярними – сформується традиція і хороший приклад для наслідування їх вчинків у майбутньому.

Найближчими дорослими для дошкільників є батьки, члени родини, педагоги. Основу ціннісного ставлення до батьків становить позитивне сприйняття дитиною психологічного, емоційного, фізичного образів батька та матері, їх статусу в родині. Це ставлення віддзеркалює ціннісне ставлення батьків до своєї дитини та відображається в прагненні проводити весь вільний час разом, у відданості, чесності, повазі, турботі, гуманності, доброзичливості, довірі і допомозі. Формування у старших дошкільників ціннісного ставлення до батьків потребує врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей. Запорукою успішного формування у старших дошкільників ціннісного ставлення до батьків можна вважати створення сприятливого психологічного клімату в родині та закладі дошкільної освіти, а також якісну всебічну та ефективну співпрацю педагогів та батьків.

Список використаних джерел

1. Бех, ІД., 2001. 'Формувати у дитини почуття цінності іншої людини', *Педагогіка толерантності. Вип. 2*, С.11-19.
2. Богініч, ОЛ., 2006. 'Здоров'я дитини від родини'. К. : СПД Богданова А.М., 220с.
3. 'Закон України «Про дошкільну освіту»', 2001. *Освіта України, № 33*, 12 вересня.
4. Кэмпбелл, Р., 1992. 'Как на самом деле любит детей. М. Максимов. Не только любовь', М. : *Знание*, 188с.

5. Третяк, ОП., 2010. 'Теоретичні засади проблеми виховання ціннісного ставлення до людини', *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. Збірник наукових праць. Вип. 14. книга 2.* Кам'янець-Подільський, 604 с.

References

1. Beh, I., 2001. 'Formuvaty u dytyny pochuttya cinnosti inshoyi l'udyny (To form a child's sense of the value of another person)', *Pedagogika tolerantnosti. Vup. 2*, S.11-19.
2. Bohinich, O., 2006. 'Zdorovya dytyny vid rodyny (Child health from the family)'. Kyiv : SPD Bohdanova A.M., 220s.
3. 'Zakon Ukrayiny «Pro doshkil'nu osvitu» (Law of Ukraine «On Preschool Education»)', 2001. *Osvita Ukrayiny, №33*, 12 veresnia.
4. Campbell, R., 1992. 'Kak na samom dele l'ubit` detey (How to really love your child). Maksimov M. Ne tol`ko l`ubov` (How to really love children. M.Maksimov. Not only love)'. M. : Znaniye, 188s.
5. Tret`ak, O., 2010. 'Teoretychni zasady problemy vyhovann`a tsinnisnoho stavlennya do l`udyny (Theoretical foundations of the problem of raising the value relation to a person)' *Teoretyko-metodychni problemy vyhovann`a ditey ta uchniv`s`koyi molodi. Zbirnyk naykovykh prac`. Vup. 14. Knyha 2.* Kamyanec`-Podil`s`kyi, 604 s.

УДК 378.011.3-051:373.2]:81'243

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ВИХОВАТЕЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПРАВОМ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

COMPREHENSIVE APPROACH IN TRAINING FOR PRE-SCHOOL TEACHERS WITH OPPORTUNITY OF THE FOREIGN LANGUAGE TEACHING

І.О.Мордоус

Urgency of the research. *More and more studies note not only the possibilities of studying a foreign language in the pre-school period of childhood, but also its promising positive impact on the child. This situation logically predetermines the need for professional training of specialists, who are capable to transform the foreign knowledge and methodological aspects of their introduction into work with children through the prism of creative*

Актуальність дослідження. *Все більше досліджень констатує не лише можливості вивчення іноземної мови в дошкільний період дитинства, а й його перспективний позитивний вплив на дитину. Така ситуація логічно зумовлює необхідність професійної підготовки фахівців, здатних в умовах динамічного розвитку науки трансформувати іноземні знання та методичні аспекти впровадження їх у роботу з*